

التباين الدلالي في النص القرآني وترجمته الى اللغة العبرية

וריאציה סמנטית בטקסט הקוראן
ותרגומו לעברית

*The semantic variation in the Qur'anic text
and its translation into the Hebrew language*

أ.م. علي سداد جعفر(*)

Asst. Prof. Ali Sudad Ja'far

Alisudad28@gmail.com.

الملخص

لم تكن بيئة اللغويين بمنأى عن دراسة طبيعة العلاقة بين الألفاظ ومعانيها، والكشف عن بعض جوانبها، ولقد كانت معالجتهم لظاهرة الترادف والاشتراك اللفظي والتضاد في اللغة العربية، واختلافهم الواسع حول إنكار وجودها في اللغة وإثباتها هو المجال الذي أطر تناولهم ومعالجتهم لطبيعة العلاقة بين اللفظ والمعنى. إذ تكتسب الأفعال ملامح دلالية جديدة خارجة عن ملامح معناها اللغوي، نتيجة اقترانها بألفاظ معينة تسمى بالمصاحبات اللغوية يجعلها تحقق الترادف مع ألفاظ تشاكل دلالتها وملاحها اللغوية المعجمية. لذلك كان بحثنا هذا لبيان مدى مطابقة ترجمة المعنى في ترجمة التباين الدلالي في النص القرآني الى اللغة العبرية.

الكلمات المفتاحية: القرآن الكريم، التباين الدلالي، الترجمة الدينية، اللغة العبرية.

(*) جامعة بابل / كلية الآداب / قسم علم الآثار.

Abstract

The linguists' environment was not immune to studying the nature of the relationship between words and their meanings, and revealing some of its aspects. Their treatment of the phenomenon of synonymy, verbal ambiguity, and antonymy in the Arabic language, and their wide disagreement over denying its existence in the language and proving it, was the field that framed their approach and treatment of the nature of the relationship between words and meaning. Verbs acquire new semantic features outside the features of their linguistic meaning, as a result of their association with certain words called linguistic collocations, which makes them achieve synonymy with words that resemble their meaning and linguistic lexical features. Therefore, our research was to demonstrate the extent to which the translation of meaning matches the translation of semantic variation in the Qur'anic text into the Hebrew language.

Keyword: Holy Quran, semantic contrast, religious translation, Hebrew language.

תקציר

הסביבה של הבלשנים לא הייתה חסינה מחקר אופי הקשר בין מילים ומשמעויותיהן, ומחשיפת חלק מהיבטיהן לתופעת המילה הנרדפת, הפוליסמיה והניוד בשפה הערבית, ההבדל הרחבה ביניהם לגבי הכחשת קיומן בשפה ואישורן, הוא התחום שבו הם עיצבו את התייחסותם וטיפולם בטבע הקשר בין המילה למשמעותה. פעלים מקבלים מאפיינים סמנטיים חדשים החורגים מתכונות המשמעות הלשונית שלהם, כתוצאה מהצמדתן למילים מסוימות הנקראות "קולוקציות לשוניות", מה שגורם להם להשיג מילים נרדפות למילים שהמשמעות והמאפיינים הלשוניים שלהן דומים. לכן, המחקר שלנו היה להדגים את מידת ההתאמה של תרגום המשמעות בתרגום הניגוד הסמנטי בטקסט הקוראני לשפה העברית.

מילות המפתח: הקוראן הקדוש, וריאציה סמנטית, התרגום הדתי, השפה העברית.

הקדמה

השפה משמשת לתקשורת. לשפה יש סמלים קוליים, יש מערכות תואמות בתקשורת האישית והחברתית, בצירופים, במילים ובקולות, עדות לכך היא שהשפה מבוססת על ההיצמדות, והיא מורכבת מסמלים קוליים במערכות, ומערכות אינן באות לשווא, אלא שילובים של מילים על פי תנאים דקדוקיים. מילים אינן קשורות באופן שרירותי, אדם לא אומר סתם המילים, אלא צירופים המשתרעים על פני משפטים מורכבים, או אולי משפטים קטנים, שכולם קשורים בקשר בין מרכיבי הצירוף, כאילו המילים מטילות מגבלות על המילים הבאות.

אנו יכולים לומר כי לתרגום דתי יש השפעה על שימור, העברה והבעה של הרעיונות של טקסטים דתיים מספרי קודש, עקרונות, חוקים וחדית'ים, ומכל הדתות, בין אם שמימיים או פוזיטיביסטים, כי התרגום הדתי חייב להיות מדויק מאוד וכנה משום שהוא קשור לאמונות של עמים ולהשתייכותם. על המתרגם לא להיות מוכשר בהיבט אחד של תרגום דתי, כלומר, הוא חייב להיות מוכשר בשפה ובדת, כך שהתרגום יהיה בצורתו האופטימלית. תרגום דתי חשוב בהבנת דתות בצורה נכונה ומדויקת. זה יכול להיות גם שימוש רב בשיח של תרבויות ודתות, כדי להפחית את הבנות והאשמות הדדיות בין בני דתות והאמונות השונות, שכן תרגום דתי עוזר להבין את האמונות של האחר ללא פרשנות שגויה או ספק. יתר על כן, מתרגם בעל יכולת בתרגום דתי חייב להיות מיומן מאוד בתחום זה עם ידע של דתות ואמונות בשפות מהן הוא מתרגם. הוא למד מדעי הדת בשפות היעד והמקור.

המחקר חולק לשני חלקים: הראשון, דן בתולדות של תרגום משמעויות הקוראן הקדוש על ידי המזרחן היהודי יוסף יובל ריבלין, ובפעל בשפה העברית. השני: התמקד בתרגום המילים הבאות בהוראת הפועל בתרגום יוסף יואל ריבלין, עם הקדמה, ומסקנות של הממצאים החשובים ביותר של המחקר.

המחקר נשען על רשימה ביבליוגרפית שהועילה לו, המקורות החשובים ביותר ברשימה זו הם: (אלקראן) ליוסף יואל ריבלין, מחקר תחת הכותרת (אלפרוק אלדלאליה בין אלאלפאז אלמותראדיפה פי אלקוראן אלכרים פי דואא אלחקול אלדלאליה) מאת עבד אלכאזם אליאסרי ונאצר עבד אלאיילה דרוויש, ומחקר תחת הכותרת (אלפעל בין אלערביה ואלעבריה) מאת סתאר ג'באר אלפתלאווי.

תרגום משמעויות הקוראן מאת יוסף יואל ריבלין (1890 - 1971)

תרגום יוסף יואל ריבלין הוא התרגום הנפוץ והפופולרי ביותר, (<http://www.almasryalyoum.com/News/details>), וזו הגרסה העברית שאומצה על ידי חלק גדול של חוקרים ואקדמאים יהודים וישראלים המעורבים בחקר האסלאם. (<http://vb.tafsir.nettafsir>), יוסף ריבלין הוא מזרחן יהודי שנולד בירושלים בשנת 1890. משפחתו

היא אחת המשפחות הירושלמיות, והוא מת באותה עיר בשנת 1971, והיה מורה לשפה הערבית. עבד בהוראה בפלסטין ובדמשק. הוא נידון למאסר בדמשק בשנת 1917 לאחר שגויס בכוח לצבא הטורקי. הוא נשאר בדמשק לאחר שחרורו ועבד כמנהל בית ספר לבנות, (عليان, 2012, ص 40), קיבל דוקטורט בספרות ערבית ובמדעי האסלאם בשנת 1925 מאוניברסיטת פרנקפורט. לאחר מכן עבר לעבוד באוניברסיטה העברית של מכון המחקר המזרחי, (<http://www.almasryalyoum.com/News/details/1474>), ועבד כפרופסור באוניברסיטה העברית 1927 ולאחר מכן כנשיא אגודת המורים עד 1941. תרגום זה הוא גם ישירות מהטקסט הערבי של הקוראן הקדוש ונכתב תחת הכותרת (אלקוראן-תרגום מערבית) הקוראן תורגם לערבית מבית ההוצאה לאור (דביר) בתל אביב, ובארבע מהדורות בין 1936 ל-1978, שהוא הפופולרי ביותר מבין תרגומים אחרים. (عليان, 2012, ص 40). התרגום של ריבלין למשמעויות הקוראן הקדוש מתחיל בהקדמה קצרה של שישה עמודים, בהם המתרגם מדבר על חשיבות הקוראן הקדוש ומעמדו הגבוה בקרב המוסלמים, משבח את סגנונו ותוכנו, מצביע על כך ששיטה זו מזכירה לו את הסגנון השמי הישן, והמבוא של ריבלין לא כלל שבחים לאסלאם או לקוראן, או התקפה עליהם. (المعاضدي, 2012, ص 79). המתרגם הציג את הבעיה שספרי התנ"ך הם כל מה שהגיע אלינו משפה עברית עתיקה, שהיא כל מה שהיה בתקופה הנוכחית העברית השמית המודרנית, (<http://www.atinternational.org/forums/>), (showthread), ללא קשר לעברית (رشيد, 2012, ص 304-305). של ביטויים זרים רבים, מבנים, משמעויות ומילים משפות אירופיות שונות (القريشي, 1994, ص 38). ושפות שמיות חיות (جعفر, 2014, ص 218), מביניהם השפה הערבית, שנחשבה למקור השני להתפתחות השפה העברית אחרי ספר התנ"ך והמשנה (كمال, 1982, ص 42 - 43); (عبد, 1999, ص 44). ההערות וההסברים שנכתבו על ידי היהודים, (رشيد, 2012, ص 298), כך שהיהודים מצאו את שפתם לא מסוגלת לעמוד בקצב ההתפתחויות הכלליות בעידן הערבי-אסלאמי, ולכן השתמשו בערבית בכתיבת חיבוריהם ומחקריהם. (زعيمه, 1992, ص 20); (رشيد, 2012, ص 298), לפיכך, אין זה מספיק במונחים כמותיים כדי לבטא את התרגום של הרהיטות של הקוראן הקדוש, (<http://www.atinternational.org/forums/showthread>), רטוריקה היא כלי של הבנה וידע של מערכות הקוראן הקדוש ואמצעי להבנת הנס של דברי האל, (البخلي, 2007, ص 2), כך הוא הסתמך כפי שאמר בהקדמה של תרגומו על רשימת המלאי של השפה העברית בימי הביניים המלאי שבא בהשפעת השפה הערבית, (المعاضدي, 2012, ص 79), וזו לא הייתה הבעיה של אי-ספיקתה של השפה העברית במילים ובמשמעויות לביצוע משמעות הקוראן הקדוש בלבד. אלא, הבעיה חורגת מחשד האיזוטופים, הסבך של שדות סמנטיים וערוב המילים השמיות שהערבית והעברית חולקות. (<http://www.atinternational.org/forums/>), (showthread). תרגומו של ריבלין תואר כמילולי בשל ניסיונו לפגוש את מבנה הקוראן עם

עמיתו העברי ולדבוק בשיטות הקוראן הקדוש ככל האפשר. ריבלין גם ניסה להתקרב לרהיטות וללשון של הטקסט הקוראן, שהוביל את האנציקלופדיה היהודית לתאר את התרגום הזה כקרוב ביותר לתרגום מילולי, (<http://vb.tafsir.nettafsir//3037>), כפי שתיאר אותו אורי רובין, מחבר התרגום העברי האחרון של הקוראן הקדוש. אבל מבנה המשפטים מורכב וקשה להבנה ללא שימוש בטקסט הערבי המקורי. (المعاضدي، 2017م، ص 80).

הפועל בשפה העברית:

הדיבור נעשה לתכליות, מטרות ויעדים בלבד, וזו הסיבה שדחפה בלשנים לחקור צירופי לשון שונים כדי להבין משמעויות. (شاهين، 2010م، ص 37). השאלה היא מה אנחנו מבינים בשפה. אולי הפונקציה של המילה במובן הפשוט ביותר שלה נועדה להיות שם נרדף לשימוש במילה, כך כאשר אנו מדברים על הפונקציות של השפה, אנו מתכוונים רק לאופן שבו אנשים משתמשים בשפה או בשפות שלהם אם יש להם יותר משפה אחת. באופן כללי, אנשים משיגים דברים רבים בשפה שלהם, כלומר, הם מצפים להשיג על ידי דיבור, כתיבה, הקשבה וקריאה של מספר רב של מטרות שונות. ניתן לנסות למנות ולסווג מטרות אלה בדרך זו או אחרת, ומספר מדענים ניסו לעשות זאת במטרה למצוא מסגרת כללית למדי, או מערכת לסיווג המטרות שלשמן אנשים משתמשים בשפתם. (نحلة، 2002م، ص 267).

פעלים ושמות בצורתם המקורית אינם עומדים במשמעויות שנועדו להתבטא (شاهين، 2010م، ص 37), אלא אם כן הם באים בהתאם למערכת דקדוקית ולשונית התלויה ביחסים האינטלקטואליים ביניהם. אנו יכולים להרהר בקוראן ולהשתמש בו לפעולות נרדפות. לכל פועל יש תפקיד המשמש בהתאם להקשר הקוראני, ואוצר המילים הוא שם נרדף בתוך הקשר הלשוני בפעלים.

משמעות המונח "קולוקציה" בקוראן הקדוש היא הופעתן של מילים מסוימות בקומפוזיציות שונות במקומות שונים, ואין פירושו אותו רצף המילים, למשל, החזרה של הלב עם המילה "כופר" בנוסחאות ערביות שונות היא אסוציאציה מילולית, שהיא הרחבה של משמעות. (المقابلة، 2020م، ص 109).

הפעלים מקבלים תכונות סמנטיות חדשות מחוץ למאפיינים של משמעותם הלשונית, כתוצאה מהקשרים שלהם עם מילים מסוימות הנקראות קולוקציה, אשר גורמת להם להשיג מילה נרדפת למילים על המשמעות שלהם ותכונות לשוניות לקסיקליות.

הפועל הוא מה שמציין פעולה של השם או את מצבו (الشامي، 1997م، ص 143), הפועל נקרא פועל כדי לציין את הפעולה האמיתית. שפות שמיות משתמשות בבנייני פועל שונים כדי לבטא היבטים שונים של מושגים ממשיים, שנלקחו מהמקור שהוא הבסיס המשותף לשמות לפעלים,

ובשפות שמיות באופן כללי הפעולה שסימלה משמעות כשלעצמה הקשורה לזמן. הפועל הוא מרכיב חיוני במשפט העברי, והשפה מורכבת מכמה אלמנטים שמשלבים בכור היתוך אחד כדי להיות דיבור שימושי המביע את רגשותיו של הדובר, והחשוב שבהם הוא הפעולה. חוקרי שפות עתיקות ומודרניים ראו בה גורם חשוב במבנה המשפט ובבנייה. זהו לא יותר מאשר אירוע שמתרחש בזמנים שונים, שונה בעבר, שונה במייד וקבלה, ומבטא את ההסכם ואת הסינתזה של זמנים אלה. הפועל הוא המעסיק, והוא גורם רב עוצמה, אבל זה הגורם החזק ביותר, הוא מעלה שחקן ולוקח השפעה כמו שאר מה שהם מכנים (פסולת) כגון השפעות, מעמד וכן הלאה, והוא עובד בכל מקום שהוא עבירה או מאוחר לכאורה או מוערך. כאשר לפועל בעברית העתיקה, משמעותו והגדרתו אינן שונות מן הערבית, הוא מוגדר כמרכיב החשוב ביותר בכל סוגי המשפטים, והוא תופס את המקום הראשון בסידור ומיקומו בתחילת המשפט, הוא בא לפני הנושא, וסידור זה מאשר את חשיבות הפועל כ"מילה המסוגלת לשנות את מיקומה במשפט. (الفتلاوي، ٢٠٠٤م، ص ١ – ٢٢).

מקורו של הפועל בעברית הוא שלוש אותיות, ובלשנים הסתמכו על בניין הפועל בדומה לשפה הערבית. הפועל בעברית נחלק במונחים של מספר האותיות שלו ל גרידא ועוד. יש גם הבחנה בין פעלים קלים למודגשים, וכן בין פעלים מחוזקים משולשים, מרובעים וחמשתיים. גם כן הפועל נחלק לפועל עומד ופועל יוצא. הוא נחלק גם לפי עוצמת אותיותיו לשני סוגים: פועל שלם וחזק, ופועל חלש או פועל ע"ן-ווי"ן (גזרת נחים). הוא סביל ופעיל. אל העבר, אל ההווה ואל העתיד. (فواد، ٢٠٠٠م، ص ٨٢). הזמן האמיתי מגיע מהנוסחאות הידועות, וברמת הדקדוק מגיע ממהלך ההקשר, משום שההקשר נושא מתוך הקריאות המילוליות, המסוריות והנוכחיות המסייעות להבין את הזמן בשדה רחב יותר מאשר חליפין סופי גרידא. (الفتلاوي، ٢٠٠٤م، ص ١ – ٢٢). קל, מודגש או כפול. (فواد، ٢٠٠٠م، ص ٨٢).

תרגום המילים המציינות הפעלים בתרגום יוסף יואל ריבלין

הדואליות של המילה והמשמעות באה בחוד החנית של המחקר, אשר היה במוקד תשומת הלב והעניין של החוקרים והלומדים בעבר ובעת החדשה בסביבות וידע שונים, כל כך הרבה תיאוריות ודעות סותרות, וגישות שונות וטרמינולוגיה מסביבה אחת לאחרת. שיטות הטיפול שונות. מאחר שהשפה נמצאת על פני צלילים המבטאים משמעויות, כך שמהותו של המחקר הלשוני מבוססת על חקר הקשר בין מרכיבי ההגייה והמשמעות, משום שכל דובר או שומע מסתובב במסלול של מילים ומשמעויותיהם, ומכיוון שכל הידע אינו אלא רעיונות או משמעויות הנישאים על ידי מילים, על כן, המילים במשמעותן היו מוקד למחקרים שונים שביצע לצד בלשנים ספרותיים, מבקרים, משפטנים, פילוסופים ולוגיקנים, ולכן העניין במשמעות ובסוגיות

שלה הוא אחד הנושאים האינטלקטואליים העתיקים ביותר של האדם, אך מחקרם משתנה בהתאם להשקפות למשמעות. (בושארב, 2016, מ, 3).

הקוראן הקדוש תמיד היה ועודנו נקודת המוצא בחקר השפה הערבית העתיקה והמודרנית, (בושארב, 2016, מ, 9), והפעלים מייצגים דלת רחבה של שפה שהייתה הבסיס לשיעור השפה, והקוראן הקדוש השתמש במספר רב של מעשים המייצגים אירועים, ויש מגוון פעולות שיש להן קונוטציות נרדפות או מתכנסות. בשדה סמנטי זה, נציג מספר פעלים אלה המשמשים בשפה עם קונוטציה אחת, אבל בשימוש בהקשר הקוראן עם קונוטציות שונות.

جاء = أتى - جاء = אתא

לשני הפעלים יש למראית עין משמעות אחת, ושניהם נכללו בקוראן בפסוקים רבים, אולי יותר ממאות. מעניין שהפועל (جاء = אתא) נכלל בקוראן יותר מארבע מאות פעמים בעבר בלבד; ואילו הפועל (أتى = אתא) בא במקומות רבים אולם בהטיות שונות, בעבר בזמן הווה ובציווי. ניתן להבחין בהבדלים בין שני הפעלים בשימוש הקוראני, גם אם יש להם משמעות נרדפת המציינת על התקרבות והגעה. החוקרים סיכמו את ההבדלים ביניהם כדלקמן:

שני הפעלים שונים זה מזה בכך שאחד מהם קל והשני כבד. הטון של הפועל (أتى = אתא) יותר קל מהפועל (جاء = אתא) לכן הוא בא בכל ההטיות בקוראן, ואילו הפועל (جاء = אתא) בא רק בזמן עבר על אף שהוא נמצא במקומות רבים בקוראן.

הפועל (جاء = אתא) משמש הרבה בדברים המוחשיים והנראים בעין, ואילו הפועל (أتى = אתא) בא רק בדברים הלא מוחשיים. (اللياسري؛ درويش، 2014, מ, 203).
..... وَلَمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلٌ بَعِيرٌ ((72)) (سورة يوسف، الآية 72).

תרגום יוסף יואל ריבלין: (עב) יְבִיאֲנוּ יְהִיָּה לֹא מִשָּׂא גִמְל (פָּר) (ריבלין, 1987, עמ' 82).

(وَجَاءُوا عَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ) ((18)) (سورة يوسف، الآية 18).
תרגום יוסף יואל ריבלין: (יח) וַיָּבִיאוּ עַל כְּתָנִיתוֹ דָּם-שָׁקָר (ריבלין, 1987, עמ' 79).
הפועל (جاء = אתא) משמש להוראה על קרבה מקומית וזמנית, ואילו הפועל (أتى = אתא) משמש להוראה על ריחוק מקומי וזמני. (اللياسري؛ درويش، 2014, מ, 203).

(قَالَتْ بِه قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا) ((27)) (سورة مريم، الآية 27).
תרגום יוסף יואל ריבלין: (כח) וַתִּבְיָאָהּוּ אֶל בְּנֵי עֵמָּה, וְהִיא נוֹשֵׂאת אוֹתוֹ, וַיֹּאמְרוּ: "מִרְיָם, אָכֵן נִכְרִי מַעֲשִׂיָּהּ:" (ריבלין, 1987, עמ' 104).

(وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ ((50)) (سورة يوسف، الآية 50).
תרגום יוסף יואל ריבלין: (נ) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: "הִבִּיאוּהוּ אֵלַי". וַיְהִי כִּבּוֹא אֵלָיו (ריבלין, 1987, עמ' 81).

הפועל (أتى = אתא) משמש בהקשרים סתמיים ומפוקפקים, ואילו הפועל (جاء = אתא) משמש

בהקשרים של עובדות וודאות. (الياسري؛ درويش، ٢٠١٤م، ص ٢٠٣).
 (إِذْ رَأَىٰ نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدُ عَلَىٰ النَّارِ هُدًى (١٠))
 (سورة طه، الآية ١٠).

תרגום יוסף יואל ריבלין: (ט בקאותו אש ויאמר אל משפחתו: "סכו לי, כי הרגשתי באש: י אולי אוכל אביא אליכם ממנה אוד בוער, או אמצא באש ארח מישרים:"). (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ١٠٦).

הפועל (جاء גאא) משמש להוראה על קושי וסבל, ואילו הפועל (אתי אתא) משמש להוראה על קלות ונוחות. (الياسري؛ درويش، ٢٠١٤م، ص ٢٠٣).
 (وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ (١٩)) (سورة ق، الآية ١٩).

תרגום יוסף יואל ריבלין: (יח ובא שכרון המות באמת:). (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ١٨٧).
 (وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ (٨١)) (سورة الاسراء، الآية ٨١).

תרגום יוסף יואל ריבלין: (פג ואמרתי: "באה האמת ואפס השקר"). (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ٩٨).

אחד החוקרים ציין כי הדמיון בין שתי המלים מקרב את צורת ההבדל ביניהן באופן מעולה. (الياسري؛ درويش، ٢٠١٤م، ص ٢٠٣).
 (أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ (٤١)) (سورة النحل، الآية ١).

תרגום יוסף יואל ריבלין: (א בא דבר אלהים. אל תבקשו אפוא להחישו). (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ٩٠).

(.....) (فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ (٧٨)) (سورة غافر، الآية ٧٨).
 תרגום יוסף יואל ריבלין: (.....) (עח ובבוא דבר אלהים יחרץ בצדק). (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ١٦٣).

אללה יתברך אמר בסורת אלנחל (אתי אתא) ואמר יתברך בסורת עאפר (جاء גאא) ואם נעניין היטב ניתן להבחין את ההבדל בין שני הביטויים, והנה מגייה בביטוי השני קשה ומייגע בשל הגזרה וההפסד, ואילו בפסוק הראשון הדבר לא עלה על התקרבות (الياسري؛ درويش، ٢٠١٤م، ص ٢٠٣).

(فَلَمَّا أَنَا هَا نُودِيَ يَا مُوسَىٰ (١١)) (سورة طه، الآية ١١).
 תרגום יוסף יואל ריבלין: (יא ויהי כבואו אליה ויקרא אליו (קול): "משה:"). (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ١٠٦).

(فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ (٨)) (سورة النمل، الآية ٨).
 תרגום יוסף יואל ריבלין: (ח ויהי כבואו אליה, ויקרא אליו). (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ١٢٩).

הדבר נגרם בשל התחייבותו של משה בצורה יותר קשה ומאתגר בסורת אלנחל מאשר בסורות אלקסס וטהא, כי המילה (לעל, אולי) באה בהתחלה אולם לא באה בסורת אלנחל. (الياسري؛ درويش، ٢٠١٤م، ص ٢٠٤).

سعى = مشى سعا = مشى

السعي والمشي (אלסעי ואלמשי) הן שתי מלים שיש ביניהן קרבה סמנטית, והנה המילה (سعى סעא) יחד עם נגזרותיה שימשו בשלושים פסוקים בקוראן הקדוש, ואילו המילה (مشى משא) שימשה בעשרים ושלושה פסוקים. מהקשר השימוש בשתי המלים נראה כי سعى סעי ו مشى משי שונות במשמעות שלהן. הדבר משתקף מההקשר הקוראני, על כן שמו המדענים והחוקרים לב לדיוק השימוש הקוראני בשתי המלים. כאן אפשר לצטט את אלארעאיב אלאספהאני כי مشى משי מבטא את סוג התנועה ומהווה מעבר ממקום למקום, ואילו سعى סעי מבטא תנועה מהירה. אחד החוקרים אומר כי سعى סעי יש לו משמעות מטאפורית בקוראן הקדוש, בנוסף לסוג התנועה, והיא באה כדי להעיד על הכוונה והרצון לעבוד במהירות וברצינות. מילה זו היא מילה נרדפת לעבודה למען העולם הבא, כי עבודה טובה מצריכה כנות וכוונה (الياسري؛ درويش، ٢٠١٤م، ص ٢٠٤).

(وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾) (سورة الإسراء، الآية ١٩).

תרגום יוסף יואל ריבלין: (כ) וְאִשֶּׁר יַחְפֹּץ בְּעוֹלָם הַבָּא וְהִתְאַמֵּץ בְּכָל מַאֲמָצִי כְחוֹ לְהַשִּׁיגוֹ, וְהוּא מַאֲמִין, אֵלֶּה יִהְיֶה מַאֲמָצִיהֶם: (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ٩٥).

ואילו مشى משי מהווה סוג התנועה והוא לרוב קשור בשקט ובאיטיות, ואינו כולל את החיפזון במשמעות זו בקוראן הקדוש.

(وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا ﴿٦٣﴾) (سورة الفرقان، ٦٣).

תרגום יוסף יואל ריבלין: (סד) וְעוֹבְדֵי הָרַחֲמָן הֵם אֵלֶּה הַמְתַּהַלְכִּים עַל הָאָרֶץ בְּעִנְיָה, (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ١٢٣).

לאור מה שנאמר לפני כן ברור שההבדל בין שני הפעלים (سعى סעא) ו (مشى משא) בשימוש הקוראני; כי سعى סעי קשור רבות במטאפורה וחתירה לעולם הבא. ואילו مشى משי מהווה סוג של תנועה ומעבר. בנוסף לכך سعى סעי יש בו מהירות ומאמץ ורצינות. בניגוד ל- مشى משי האיטי והלשו. (الياسري؛ درويش، ٢٠١٤م، ص ٢٠٥).

١. كسب = اكتسب - כסב = אכתסב

שני הפעלים שימשו בקוראן מאותו משורש, הראשון קל (كسب כסב) והשני יש בו שתי אותיות נוספות (اكتسב אכתסב), שני הפעלים באו כמה פסוקים קדושים בקוראן, הפועל (كسב כסב) ונגזרותיו הופיעו ביותר מששים פסוקים, ואילו הפועל (اكتسב אכתסב) הופיע בארבעה

פסוקים, ולפעמים באו ביחד. (الياسري؛ درويش، ٢٠١٤ מ, ص ٢٠٥).
(لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ﴿٢٨٦﴾) (سورة البقرة، الآية ٢٨٦).

תרגום יוסף יואל ריבלין: (רפו לא יכביד אלהים על נפש בלתי אם פאשר תוכל שזאת כפזלה יושב לה אם טוב ואם רע (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ١٨).

אין ספק כי הוספת אותיות מגבירה את המשמעות ונראה מההקשר של הפסוק כי כסב כסב משמש לענייני טוב, ואילו אקטסב אקתסאב יש בו רע. אחד החוקרים אמר כי הפועל אקטסב אקתסב יותר מליצי מהפועל כסב מפני שיש בו פעלתנות, תמרון ומאמץ.

זו היא המשמעות של בניין אפתעל ונראה כי המילה אקטסב אקתסאב יותר כבדה מ- כסב כסב, כי הרי המעשים הטובים הם דבר שמשמש בבניין אקטסב אקתסב בלי מאמץ ומי שעושה אותם הולך בשביל אללה. ואילו החטאים באים מהפועל אקטסב אקתסב דרך ההגזמה, כי מי שעושה אותם חוצץ קווים שהציב אללה יתברך. ברור גם כי כסב כסב יותר רחב מ אקטסב אקתסאב מפני ש כסב מכיל טוב ורע ומשמש לדרישת פרנסה ועוד. (الياسري؛ درويش، ٢٠١٤ מ, ص ٢٠٥).

(بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ ﴿٨١﴾) (سورة البقرة، الآية ٨١).
תרגום יוסף יואל ריבלין: (עה אכן אפזר פעל רעה ועזנו יסבהו אלה (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ٦).

במאמר אללה יתברך: (وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا ﴿٤٨﴾) (سورة الزمر، الآية ٤٨).
תרגום יוסף יואל ריבלין: (מט ונגלו להם הרעות אפזר פעלו, (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ١٥٨).

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ ﴿٢٦٧﴾) (سورة البقرة، الآية ٢٦٧).
תרגום יוסף יואל ריבלין: (רסט המאמינים, פזרו מן הטוב אפזר רכשם (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ١٧).

ואילו אקטסב אקתסאב נעשה רק כאשר הוא קשור בחטאים ומעשים רעים. (الياسري؛ درويش، ٢٠١٤ מ, ص ٢٠٥).

ובו מאמר אללה יתברך: (وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا) ﴿٥٨﴾ (سورة الاحزاب، الآية ٥٨).

תרגום יוסף יואל ריבלין: (נח ואלה אפזר יצרו למאמינים ולמאמינות, מבלי אפזר יהיו שונים לזה, ישאו (עון) מוציא שם רע ואשמה גלויה) (ריבלין, ١٩٨٧, עמ' ١٤٥).

מכאן בא השימוש בקוראן הקדוש בשני הפעלים בהקשרים שונים המצביעים על

המשמעות של כל אחד מהם.

המסקנות

1. הפעלים מקבלים תכונות סמנטיות חדשות מחוץ לתכונות המשמעות הלשונית שלהן, כתוצאה מהיצמדותם למילים מסוימות הנקראות «קולוקציה», מה שהופך אותן למילה נרדפת למילים על המשמעות שלהן ועל התכונות הלשוניות הלקסיקליות שלהן.
2. הדואליות של מילה ומשמעות באה בחוד החנית של החקירה, אשר היה מוקד תשומת הלב ותשומת הלב של חוקרים קודמים ומודרניים, עם סביבות שונות וידע, ואת התיאוריות ודעות סותרות על זה, ואת תוכניות הלימודים ואת הטרמינולוגיה השתנו מסביבת אחת לאחרת. שיטות הטיפול היו שונות.
3. על ידי ההבדלים בין תכונות סמנטיות בכל הפעלים הנרדפים, רעיון הסימטריה המושלמת מוסר, שכן אין שני פעלים שנחקרו בסימטריה מושלמת.
4. הפעלים (גאא) ו(אָתִי אתא) שונים במבנה קל וכבד, הפועל (אָתִי אתא) קל יותר מצורות הפועל (גאא) בקוראן. כך נעשה שימוש בנוסחאות בפועל שונים בקוראן, בעוד הפועל (גאא) לא הוחזר רק בצורה של העבר, למרות השימוש תכופ של הפועל (אָתִי אתא) משמש לעתים קרובות בחושים ובחפצים, בעוד הפועל (גאא) משמש יותר בעניינים מוסריים. הוא משמש גם כדי לציין את הקרבה של מקום או זמן בעוד (אָתִי) משמש עבור המרחק של זמן ומקום. הוא משמש בהקשרים של עמימות וספק ובהקשרים שבהם האמת והוודאות נוכחים. הוא השתמש בה לצורך קושי וקלות. בכל המקרים הללו, שהוזכרו (גאא) ו(אָתִי אתא), שנלמדו, המתרגם השתמש בפועל אחת למשמעות של (גאא) ו(אָתִי אתא), שהוא הפועל (בא) שמשמעותו: (גאא, אָתִי אתא), כלומר ללא המתרגם המבדיל בין כל ההבדלים הסמנטיים האלה בשימוש בקוראן. ואם שניהם נמצאים בנוכחות הרוח וההגעה.
5. שני הפעלים (سعى) ו(مشى): ההבדל ביניהם בקוראן הוא ברור; לעתים קרובות המרדף אחר הגמול והדרישה של העולם הבא. הליכה היא סוג התנועה והעברה. זה גם מהיר וקשה למצוא. מלבד הליכה איטית ושקטה. בהליכה, המתרגם השתמש בפועל אמץ במובן של: سعی، جهد، اصر على، داب على חתירה, התעקשות, התמדה. בהליכה הוא השתמש בפועל הלך במובן של הליכה, הליכה. אנו מציינים כי המתרגם הבחין בין שתי הפעולות (חיפוש) ו(הליכה) בשימוש בקוראן באמצעות שני פעלים עבריים שונים במשמעות.
6. מההקשר הקוראני מתברר כי כسب כסב משמש להוראה על כל מה שנושא טוב, ואילו אکتסב אכתסאב נושא משמעות יותר מליצית מהפועל כסב כסב מפני שיש בו תמרון, מאמץ ועשייה. זו היא המשמעות של בניין אפתעל וברור שהמילה אכתסב אכתסב יותר כבדה מהפועל כסב כי מעשים טובים נעשים בלי מאמץ ובהליכה בשביל אללה, ואילו חטאים ומעשים רעים נעשים בהגזמה ובמאמץ רב שעושה האדם. שני המתרגמים השתמשו בשני פעלים כדי

לציין דבר זה. כדי לתרגם את הפועל כסב בא הפועל העברי מבניין פעל, וכדי לתרגם את הפועל אכתסב אכתסב בא הפועל שווים במשמעות של קומה ישרה. ברור שהמתרגם הצליח כאשר השתמש בפועל העברי המתאים, אולם הפועל פעל לא מתאים ולא בא במשמעות כסב כסב.

המקורות

المصادر

המקורות הערביים

المصادر العربية

- القرآن الكريم.

١. زعيمة، د. محمد عبد الصمد، التأثيرات اللغوية العربية في الشعر العبري الأندلسي، أبحاث وندوات، التأثيرات العربية في اللغة العبرية والفكر الديني والأدب العبري عبر العصور، دار الزهراء، القاهرة، ١٩٩٢م.
٢. شاهين، أحمد فهد صالح، النظرية التداولية وأثرها في الدراسات النحوية المعاصرة، عالم الكتب الحديث، ط ١، أريد، ٢٠١٥م.
٣. فؤاد، أحمد، الكنز الثمين في قواعد اللغة العبرية، ط ١، الاسكندرية، ٢٠٠٠م.
٤. كمال، د. ربحي، دروس اللغة العبرية، عالم الكتب، بيروت، ١٩٨٢م.
٥. نحلة، د. محمود أحمد، افاق جديدة في البحث اللغوي المعاصر، الاسكندرية، ٢٠٠٢م.

העבודות גמר האוניברסיטאית

الرسائل الجامعية

١. البخلي، محمد إبراهيم محمد شريف، أساليب الاستفهام في البحث البلاغي واسرارها في القرآن الكريم، رسالة دكتوراه غير منشورة، الجامعة الإسلامية العالمية / كلية اللغة العربية / قسم الأدبيات، إسلام آباد، ٢٠٠٧م.
٢. بوشارب، الشريف، ظاهره الترادف والاشتراك اللفظي في كتابي الفروق اللغوية وفقه اللغة دراسة لسانية تداولية، رسالة ماجستير غير منشورة، كلية الآداب واللغات / جامعة محمد لمين دباغين – سطيف، الجزائر، ٢٠١٦م.
٣. الشامي، د. رشاد، قواعد اللغة العبرية، ط ٢، القاهرة، ١٩٩٧م.
٤. عبد، فكري جواد، لغة المشنا وتأثيراتها في انتاجات الأدبيين شموئيل عكنون وامنون شاموش، رسالة ماجستير غير منشورة، جامعة بغداد، ١٩٩٩م.
٥. المعاضيدي، عمر ياسين نده، الترجمة العبرية لمعاني سورة إبراهيم عند أوري روبين، رسالة دكتوراه غير منشورة، جامعة حلوان/ كلية الآداب، القاهرة، ٢٠١٧م.

המגזינים הוכתבי עת

المجلات والدوريات

١. جعفر، على سداد، «اثر اللغة العربية في اللغة العبرية في ترجمة معاني القرآن الكريم ومشكلات التراجم العبرية»، مجلة كلية التربية الأساسية، جامعة بابل / كلية التربية الأساسية، ع ١٦، ٢٠١٤ م.
٢. رشيد، كفاح صابر، «اثر اللغة العربية في اثراء المفردات العبرية»، مجلة آداب الفراهيدي، ع ١٢، ٢٠١٢ م.
٣. رشيد، كفاح صابر، «اثر اللغة العربية في اثراء المفردات العبرية»، مجلة آداب الفراهيدي، ع ١٢، ٢٠١٢ م.
٤. عليان، د. سيد خلف، «ترجمات معاني سورة الرحمن إلى اللغة العبرية دراسة لغوية نقدية»، مجلة كلية التربية الأساسية، جامعة المستنصرية / كلية التربية الأساسية، بغداد، ٢٠١٢ م.
٥. الفتلاوي، ستار عبد الحسن جبار، «الفعل بين العربية والعبرية»، مجلة كلية المعلمين، كلية المعلمين/ الجامعة المستنصرية، ع ٤٠، ٢٠٠٤ م.
٦. القرشي، د. طالب عبد الجبار، «اصطناع العبرية الحديثة»، مجلة كلية اللغات، جامعة بغداد، ع ٢، ١٩٩٤ م.
٧. المقابلة، شفاء علي، أثر الترادف في بناء الاقتترانات اللغوية في افعال الحركة (روايات احلام مستغانمي/ ذاكرة الجسد- فوضى الحواس- عابر سرير)، مجلة الجامعة الإسلامية للدراسات الإنسانية، جامعة اليرموك/ كلية الآداب، ٢٠٢٠ م.
٨. الياسري، د. عبد الكاظم؛ درويش، د. ناصر عبد الاله، «الفروق الدلالية بين الألفاظ المترادفة في القرآن الكريم في ضوء الحقول الدلالية»، مجلة المصباح، عدد ١٨، الأمانة العامة للعتبة الحسينية المقدسة، كربلاء المقدسة، ٢٠١٤ م.

המקורות העבריים

المصادر العبرية

١. ריבלין, יוסף יואל, אלקראו, ישראל, ١٩٨٧.
٢. שגיב, דוד, מלונעברי – ערבי, כרדראשון, ירושלים, ١٩٨٥.

מקורות אינטרנט

مصادر الانترنت

١. <http://www.almasryalyoum.com/News/details.1474>.
٢. <http://vb.tafsir.nettafsir.35037>.
٣. <http://www.atinternational.org/forums/showthread>.